

תשלום למכינות קדם צבאיות עבור חניכים שדחיית הגיוס של כ- 800 חניכי

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת שר הביטחון על קיצור תקופת דחיית הגיוס של כ- 800 חניכי מכינות קדם-צבאיות, בשל מלחמת חרבות ברזל והצורך בחיזוק שורות צה"ל בטווח הזמן הקצר, ולאור אופן תקצוב המכינות הקדם-צבאיות לפי חוק המכינות הקדם-צבאיות, התשס"ח-2008 והכללים שנקבעו מכוחו -

להטיל על שר הביטחון ועל שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות, לשלם למכינות הקדם-צבאיות תשלום בגובה הסכום שהיה משולם להן עבור החניכים בשנה"ל תשפ"ד שתקופת דחיית הגיוס שלהם קוצרה בשל מלחמת "חרבות ברזל", אילו השלימו את שנת הפעילות במכינה.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 7.10.2023 החלה מתקפה משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים ליישובי הדרום והמרכז וכן חדירות מחבלים ליישובים בדרום הארץ. בעקבות המתקפה החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי לנקוט בפעולות צבאיות משמעותיות לפי סעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה. כמו כן, צה"ל הכריז על מצב כוננות מלחמה, שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף במדינה כולה וכן הוחלט על גיוס מילואים נרחב לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

בימים אלה עדיין מתקיימת לחימה ברצועת עזה ובמספר גזרות נוספות, ונדרש המשך הפעלה של גיוס מילואים נרחב (אף שההיקף צומצם ביחס לתחילת המערכה), לצד הפעלת כלל הכוחות הסדירים. על מנת להימנע מפגיעה בכשירות המבצעית וביכולת הלחימה של צה"ל במהלך שנת 2024, צה"ל ומערכת הביטחון פועלים במספר מישורים להרחבת השורות על מנת שניתן יהיה לעמוד במשימות הנדרשות.

במסגרת הפעולות הנ"ל, הוחלט כבר בחודש אוקטובר על קיצור דחיית הגיוס של כ-300 חניכי מכינות קדם-צבאיות בשנה ב'. בנוסף, בימים אלה סוכם על קיצור דחיית הגיוס שניתנה לחלק מהמיועדים לשירות ביטחון, הנמצאים במסגרות קדם צבאיות שונות: מכינות קדם-צבאיות, שנת שירות, ישיבות הסדר וישיבות ציוניות-גבוהות. צה"ל ומשרד הביטחון פעלו על מנת שהקיצור יוחל באופן שוויוני, ככל שניתן, על סוגי המסגרות הנ"ל, תוך צמצום מרבי של מספר החניכים שדחיית הגיוס שלהם תקוצר. כך למשל הוגבל קיצור דחיית הגיוס למיועדים לשירות ביטחון המיועדים למערך הלוחם. ביחס למכילות הקדם צבאיות מדובר על כ- 500 חניכים נוספים שדחיית גיוסם קוצרה.

חוק המכילות הקדם-צבאיות, התשס"ח-2008, קובע כי המדינה, באמצעות משרד הביטחון והמשרד להתיישבות, תשתתף בעלות מימון המכילות, בסכום כספי המהווה מכפלה של מספר החניכים בכל מכינה, בעלות עבור חניך הקבועה בחוק. בנהלים שנקבעו ליישום של החוק נקבע, כי התשלום יתבצע על בסיס דיווח חודשי של המכילות על מספר החניכים הפעילים בהם באותו חודש. קיצור דחיית הגיוס לחלק מהחניכים במכילות, מביא אם כן, לאור הנהלים, לצמצום תקציב ההשתתפות של המדינה במכילות.

מוצע, כי משרד הביטחון ומשרד ההתיישבות ישלמו למכילות, תשלום עבור החניכים שדחיית גיוסם קוצרה בשנה"ל תשפ"ד, גם לתקופה שנותרה ממועד גיוסם ועד לתום שנת הפעילות במכילה. (ביחס לחניכי שנה ב' – עד לתום התקופה לגביה ניתנת השתתפות המשרדים, בהתאם לנהלים). יובהר כי מדובר למעשה בתשלום סכומים שהמשרדים תקצבו מראש, ושהעברתם על פי החוק לא מתאפשרת לאור נהלי היישום כאמור לעיל. משכך אין להחלטה זו עלות חורגת מהתקציב שנקבע לשנה זו.

למען הסדר יובהר, כי העברת התשלום לפי החלטה זו תתבצע **לפנים משורת הדין**, מבלי שיש למדינה חובה חוקית לעשות כן, ועל אף שקיצור דחיית הגיוס מתבצע על פי דין ובסמכות, נוכח השינוי בנסיבות ובפרט בהיקף כוחות צה"ל הנדרש למשימות השונות ומספר הנפגעים במערכה.

להשלמת התמונה יצוין, כי תשלומי החניכים והוריהם למכינות משולמים ככלל על בסיס השתתפות החניך במכינה בחודש מסוים, וקיצור דחיית הגיוס פוגע גם בהכנסה של המכינות ממקור זה. יחד עם זאת, קיצור דחיית הגיוס עבור חלק מהחניכים יאפשר למכינות לחסוך גם בחלק מההוצאות שיועדו עבור אותם חניכים, ועל כן עמדת משרד הביטחון ומשרד ההתיישבות היא כי די במוצע כאן כדי לשפות את המכינות על הפגיעה הכלכלית שנוצרה בעקבות ההחלטה על קיצור דחיית הגיוס.

עוד יצוין כי פעולה מעין זו אינה נדרשת לעניין שאר המסגרת הקדם-צבאיות שהוחלט על קיצור דחיית הגיוס של חלק מחניכיהן, הואיל ומנגנון השתתפות המדינה לגביהן קבוע במבחני תמיכה של משרד החינוך ומשרד הביטחון, לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, וככלל התקציב שיועד למסגרות אלה יוכל לעבור לייעודו גם בהינתן קיצור דחיית הגיוס.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה:

לא רלוונטי.

תקציב:

אין הוצאה נוספת, מימוש תקציב שיועד לתשלום לאותה מטרה בשנה זו.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם:

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם:

לא רלוונטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא:

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה:

חוות דעת היועץ המשפטי למערכת הביטחון מצורפת.

סיווגים:

סיווג ראשי: 01 ביצועי.

סיווג משני: 01 חוץ וביטחון.

**מגישים: שר הביטחון
שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות**

**ו' באדר א' התשפ"ד
15 בפברואר 2024**

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: ו' אדר א תשפ"ד
15 פברואר 2024
סימוכין: נ-תיועמ-ש-310124-005017

**הנדון: חוות דעת משפטית נלווית להצעת החלטה לממשלה - תשלום למכינות קדם
צבאיות עבור חניכים שדחיית גיוסם קוצרה (חרבות ברזל)**

נושא הצעת ההחלטה:

תשלום למכינות קדם צבאיות עבור חניכים שדחיית גיוסם קוצרה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

מוצע להטיל על משרד הביטחון ועל משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות, לשלם למכינות קדם-צבאיות תשלום בגובה הסכום שהיה משולם להן עבור חניכים בשנת הלימודים התשפ"ד, שתקופת דחיית הגיוס שלהם קוצרה בשל מלחמת חרבות ברזל, אילו השלימו את תקופת הפעילות בגינה ניתנת ההשתתפות, כמתוכנן.

קשיים משפטיים ככל שישנם ודרכי פתרון:

חוק המכינות הקדם-צבאיות, התשס"ח-2008 (להלן: חוק המכינות), קובע כי המדינה, באמצעות משרד הביטחון והמשרד להתיישבות, תשתתף בעלות מימון המכינות, בסכום כספי המהווה מכפלה של מספר החניכים בכל מכינה, בעלות עבור חניך הקבועה בחוק. בנהלים שנקבעו ליישומם של החוק נקבע, כי התשלום יתבצע על פי דיווח חודשי של המכינות על מספר החניכים הפעילים בהם בכל חודש.

בשל מלחמת חרבות ברזל, הצורך המבצעי הגובר צרכי כח אדם בהיקפים גדולים, בסדיר ובמילואים, ובהתחשב גם במספר הגדול של נפגעים במערכה – הוחלט במערכת הביטחון על קיצור תקופת דחיית גיוסם של חלק מחניכי המכינות הקדם צבאיות. מדובר בהחלטה בסמכות שר הביטחון וגורמי צה"ל מטעמו, הנובעת משינוי בהיקף הכוחות הסדירים או

כוחות המילואים (כפוף לזכאות הפרט לשימוע), כאמור בסעיף 38 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (וראו להשלמה הוראות סעיף 36 לאותו חוק).

להחלטה על קיצור תקופת דחיית הגיוס, השפעה ישירה על התשלומים שעתידות המכילות לקבל מהמדינה, בהתאם לנהלים כאמור.

בנסיבות בעניין, קרי: גריעה של חלק משמעותי מתקופת דחיית הגיוס, למספר לא מבוטל של חניכים, במהלך שנת הלימודים, בהתראה קצרה, ובשל צרכים מבצעיים דחופים הנובעים ממצב הלחימה – מוצע כי הממשלה תפעל במסגרת סמכותה השירותית ותורה על תשלום הסכומים שתוקצבו מלכתחילה לטובת המכילות, גם עבור התקופה שממועד הגיוס ועד לתום התקופה לגביה ניתנת השתתפות המדינה, לפי הכללים שנקבעו מכח חוק המכילות (לגבי חניכי שנה א' – עד לתום שנת הלימודים; לגבי חניכי שנה ב' – עד לתום חודש מרץ – רלוונטי לחניכים שגויסו בחודשים נובמבר-דצמבר).

מובהר כי החלטת הממשלה המוצעת הנה לתשלום שהוא לפני משורת הדין, מבלי שעומדת למדינה חובה חוקית לעשות כן, וכי ההצעה מוגשת בנסיבות המיוחדות כמפורט לעיל.

כן מוסבר כי המכילות עתידות "להפסיד" הכנסה גם ממקור נוסף – תשלומי החניכים והוריהם עבור החודשים שממועד הגיוס. ואולם, הואיל וחלק מההוצאות בגין אותם חניכים הן הוצאות משתנות שניתן לחסוך, מוצע להסתפק במתן השתתפות המדינה בתקציב שנקבע מלכתחילה כאמור.

למען הסדר, יובהר כי הצורך בהסדרת התשלום נשוא החלטה זו, נוגע למכילות הקדם-צבאיות בלבד, ולהסדר הייחודי של תקצוב הקבוע בחוק המכילות. לגבי גופים נוספים שגם לגביהם מוחלטת החלטת מערכת הביטחון לקצר את תקופת דחיית הגיוס – מסגרות שנת שירות, ישיבות הסדר וישיבות ציוניות-גבוהות, לא נדרש שינוי הואיל ומנגנון הסיוע של המדינה לגביהם קבוע במבחני תמיכה לפי סעי' 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, והתקציב הכולל המיועד לתמיכה בהם אינו מושפע מאורך תקופת השירות של החניכים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה היא על דעת היועצת המשפטית למשרד ההתיישבות המשימות הלאומיות.

משרד המשפטים: מלשכת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי) נמסר כי אין מניעה משפטית לקבל החלטה זו.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבל החלטה זו.

בברכה,
ערן יוסף עו"ד
סגן בכיר ליועץ המשפטי